

Évfolyam-felelősi Kiskaté - Képzelt interjú egy érdeklődővel

Több, mint 13 éve dolgozom az ország immár egyetlen újraél¹ rendszerű gimnáziumában, a kelenföldi Bethlen Gábor középiskolában. Ez idő alatt számtalanszor kellett elmagyaráznom barátoknak, idegeneknek mi is a dolgom, mivel ütöm el a munkaidőmet, hisz az intézmény egyik legjobb hangulatú, leginnovatívabb munkaközösségében, az évfolyam-felelősiben tevékenykedem. Kollégáimmal (összesen hatan vagyunk, hisz egy hatosztályos gimnáziumról van szó) főállású osztályfőnökök vagyunk, ami nehezen megy le az emberek torkán, hisz aki iskolában dolgozik, az tananyagot tanít, feleltet és osztályoz. Mi pont ezt a három dolgot nem csináljuk, ezért mostanában már próbálom elkerülni a fent említett beszélgetéseket és csak annyit mondok, ha valaki munkám felől érdeklődik: egy gimnáziumban tanítok.

Bethlen nap 2008

Most azonban pont az a dolgom, hogy pontosan és szabatosan leírjam, hogyan is működik ez a rendszer, mik az előnyei, és adott esetben mik a hátrányai. Arra gondoltam, hogy ezekre a dolgokra a legkönnyebben egy képzeletbeli beszélgetés segítségével lehet a legegyszerűbben rávilágítani. Az alábbi fiktív párbeszéd azt a több száz dialógust gyúrja össze, amit én és kollégáim folytattunk hosszú évek alatt a munkánk iránt érdeklődő személyekkel.

ÉRDEKLŐDŐ: Akkor mit is csinálsz te tulajdonképpen az iskolában?

ÉVFOLYAMFELELŐS: Évfolyamfelelős vagyok, amolyan főállású osztályfőnök-féle.

ÉRDEKLŐDŐ: Jó, jó! De mit tanítasz?

ÉVFOLYAMFELELŐS: Semmit. Ez a koncepció lényege.

ÉRDEKLŐDŐ: Jó kis koncepció! Bárcsak az én munkahelyemen is lenne egy ilyen „ne csinálj semmit!” koncepció...

ÉVFOLYAMFELELŐS: Miért, szerinted csak az dolgok egy iskolában, aki effektív a tanórákon tanít? Csak annak a munkája értékelhető?

ÉRDEKLŐDŐ: Miért, szerinted nem?

ÉVFOLYAMFELELŐS: Akkor hevenyészve, a teljesség igénye nélkül felsorolnám, mit is csinálunk mi. Elvégezzük az adminisztrációs feladatokat, karbantartjuk az osztálynaplókat és a gyerekek ellenőrzőit. Munkáknak köszönhetően a gyerekek iskolai előmeneteléről naprakész visszajelzést kapnak a szülők, akikkel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot e-mailen.

ÉRDEKLŐDŐ: Hát ezt egy „hétköznapi” osztályfőnök is megcsinálja, és ő még tanít vagy húsz órát mindemellett.

ÉVFOLYAMFELELŐS: Biztos vagy benne? Szerintem pont azért, mert még tanítanak is az osztályfőnökség mellett, a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás nem mindig valósul meg... De legyen igazad, mindezt bármelyik osztályfőnök megcsinálja, ám a felsorolásomnak még koránt sincs vége. A legkézzelfoghatóbb és legegyszerűbb dolgokat vettem előre, most jön csak a neheze. Megpróbálunk minél több időt a tanulók között tölteni. Ott vagyunk velük a szünetekben, néha még órára is bekéredzkedünk, és sokszor szervezünk iskolán kívüli programokat. Kirándulunk, mozizunk és színházba járunk velük. Így rögtön, első kézből tudjuk meg, ha valamilyen problémájuk van, ráadásul mi magunk is annak a közösségnek a részévé válunk, amit folyamatosan, napról napra építünk és szepítünk.

ÉRDEKLŐDŐ: A közösség az épül magától is. Olyan divatos mostanság ez a közösségépítés, szerintem ködös és megfoghatatlan az egész.

ÉVFOLYAMFELELŐS: Akkor a „ködös” és „megfoghatatlan” dolgokkal nem is kell foglalkozni? Vesszen, ami nem gyömszölhető matematikailag körbehatárolt ok-okozati összefüggésrendszerbe? A közösséget meg igenis építeni kell, mert abban igazad van, hogy valamiféle közösség mindenféle komolyabb tanári beavatkozás nélkül is kialakul a gyerekek között, de nem mindegy, hogy milyen. Mi azon dolgozunk, hogy az osztályközösségek „biztonságosak” legyenek mindenki számára, a tanulók szívesen és félelem nélkül nyilvánuljanak meg egymás előtt. Szeretnénk, ha a jóindulatú semlegesség lenne a „legridegebb” kapcsolattartási mód, amit az osztályban tapasztalni lehetne.

ÉRDEKLŐDŐ: - Ez már ilyen utópiaszzerűség. Megvalósíthatatlan dolgokat mondasz.

ÉVFOLYAMFELELŐS: De törekedni azért lehet rá.

Bethlen nap 2008

ÉRDEKLŐDŐ: És a fegyelem? Azt nem nehéz ilyen körülmények között megtartani?

ÉVFOLYAMFELELŐS: A hagyományos értelemben vett fegyelmet talán nem könnyű, de cserébe ott van a tanulók saját elhatározásból történő önkorlátozása.

ÉRDEKLŐDŐ: Saját elhatározásból történő önkorlátozás? Most egy kicsit elszaladt veled a ló...

ÉVFOLYAMFELELŐS: Csöppet sem. Ezek a gyerekek már teljesen mások, mint a húsz, vagy akár a tíz évvel ezelőttiek. A húsz évvel ezelőtti módszerek egyszerűen nem működnek náluk. Partnernek kell őket tekinteni, akkor viszont marad a belátáson alapuló önkorlátozás. Nem könnyű elérni, de ha sikerül...

ÉRDEKLŐDŐ: Akkor már csak azt áruld el nekem, hogyan tudod lemérni a munkád sikerességét, vagy sikertelenségét?

ÉVFOLYAMFELELŐS: Nehezen, leginkább sehogy... Hát igen, pont ez az egyik legmegerőltetőbb része dolgozós hétköznapjainknak. Egyszer úgy érezzük, végre célt értünk, két napra rá mintha összedőlne minden, amit eddig építettünk. Persze pár nap múlva megint történik valami, ami azt hiteti el velünk, hogy jó úton haladunk...

ÉRDEKLŐDŐ: Egyáltalán lehet tudni, hogy jó-e az, amit csináltok?

ÉVFOLYAMFELELŐS: Csak annyit mondhatok, eddig két évfolyamot vittem végig hetedik osztálytól tizenkettőig, most tartok a harmadiknál, amiben több olyan gyerek is található, akinek a testvérét is „neveltem” már, sőt olyan is akad, akinek mind a két testvére az osztályaimba járt. Azt hiszem jó az, amit csinálunk, igény mindenestre van rá.

Részlet a Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium Jubileumi évkönyvéből (1888-2008): Az évfolyamfelelősök „függetlenített osztályfőnökök”, akik egy egész évfolyamért (2 osztály) felelősek. Kiemelkedő szerepük van a rájuk bízott tanulók személyiségformálásában, önismeretük, reális énképük kialakításában. Lehetőségük van az egyéni bánásmód megvalósítására. Résztvesznek a differenciált képzés szervezésében és kivitelezésében. Külön figyelmet fordítanak a személyenkénti egészségnevelésre, drogprevencióra, a tanulási és/vagy képességzavarok feltérképezésére. Fontos szerepük van a „Bethlenes hagyományok” ápolásában. Feladatuk a pedagógiai programban leírt évfolyamvizsgák szervezésében, lebonyolításában való részvétel. Ellátják az esetenkénti helyettesítési munkát (a szaktanárok útmutatása alapján), illetve a rájuk bízott ügyeletet. Sokoldalú munkájuk feltétele, hogy tantárgyat nem tanítanak így teljes idejüket a fenti feladatok ellátására fordíthatják. (Szerk.: Cseke Lajosné).

A iskola hivatalos weblapja itt érhető el: <http://www.bethlen.hu/>

¹„Az újreál” iskola olyan középiskolát jelent, ahol a diákok a középiskolai alapismeretek elsajátítása mellett megszerezhetik azt a maximális tudást, amelynek elérésére egyénileg képesek. A mindenkori valósághoz, a realitásokhoz való újszerű viszonyt hivatott kifejezni az „újreál” név is. Megálmodója Ördögh Erzsébet oktatáskutató (ld.: Iskolatervezés, szerk.: Ördögh Erzsébet, Oktatáskutató Intézet, 1989). Az első újreál évfolyamok az 1991/92-es tanévben indultak el három intézményben.